

Nagy csend maradt a mondat után, aztán anyám szépséges szeme feltündökölt. „Holnap húslevest főzök Amálkának – közölte –, hagymamártást krumplival, és magam viszem ki neki a kórházba. A kislány erre nem alkalmas, amellet, sajnos, nem szereti Amálkát.”

– Vettem észre – sóhajtott apám. – Buttrát se, a boldogtalant. Legalább szánna ezt is, azt is, szegény kisiút is, nem jó, ha a művészt sokk éri. Figyelsz, Magdolna? Három tragédia egy napon. Rémes.

Az asztalterítő selyembojtjait fonogattam figyelemmel és áhítattal. Bólintottam, hogyne figyelnék. Éreztem valami könnyű zavart, mintha némileg, csak egészen picit, de felelős volnék mindenért, és javasoltam valamit.

– Megbolondultál? – kérdezte apám. – Hogy Gizella néninek is vannak eltett fogai Béla bácsi után, és azt vigyük el Amálkának, és mondjuk, hogy Strauszék visszaküldték? Hát mi vagy te, mondd? Csaló? Halottgyalázó? Hamisító?

Most már rá is haragudtam. Ekkora igazságtalanságot! Nem mindegy Mihályom özvegyének, kinek a fogát csörgeti? Nincs ember, aki tudná a különbséget. Fog, az fog. Felálltam, hogy szeretnék fürödni és lefeküdni.

– Menj a szemem elől! – mondta apám, és erre megálltam menet közben, mert soha életemben nem mondott nekem ilyet. – Nemcsak amiatt, amit mondtál, és nemcsak amiatt, hogy önző vagy, és nem ismeresz irgalmat. Valami más miatt, ami nem tudom, mi. Mit csináltál, Magdolna? Te öltél meg, tétél lehetetlenné valami csak általad ismert, rejtelmes módon egy nagyon jó embert, és tétél esetleg jóvátehetetlenül betegé két másikat.

– Én?

Mint csillag, fénylett a szemem, az ártatlan, jó kislányok pillantásával. Ez a nézés is idegen volt a családnak, sose szoktam úgy nézni, mint a jó kislányok.

– Menj aludni! – mondta apám. – Ha nem tudsz, megérdemelted.

Tudtam. Nem azonnal, de elaludtam, és gondolatok nélkül végigszunnyadtam az éjszakát. Reggel megtudtam, Buttra doktor már el is hagyta a várost, Pubi kórházban van, Amálkához Balog doktor jár. A kosztot anyám vitte el, én írtam *Szibill* című regényemet egy halhatatlan szerelemről.

Rába György

A KEGYELET LÁNYAI

A főútról mellékösvényre térve
öltözve közhírré tett feketébe
arcukon könny barázda mélabú
kezükbén virág ásó koszorú
asszonyok törnek lányok seregestül
bokáig zörgő avaron keresztül
ki dacosan a semmibe mered

ki súly alatt botorkál téveteg
ki elgurult derű után a földet
vizslatva konokul előregörnyed
és akad harsány kelmében aki
függetlenségét fennen hirdeti
de mind-mind sírkőhöz kereshet
ahol a fiak nyugszanak a férjek
vagy bal kézről az uruk legalább
s a nőszövevény nyomban nekilát
gyomlál ültet majd meggyújtja a méceszt
markában tartja végképp már az édest
lehetett hétszám tekerő zsupás
otthon rideg máshol szoknyavadász
hajnalban hazatántorgó borissza
kinek belső zsebből fordul ki titka
ki száját bevarrja a küszöbön
ki a drágának ökölrel köszön
csibészek ütődöttek valahányan
zsarnokok papucsok végleges ágyban
ahol többé egyikük sem szabad
elviselnek bütykös lány ujjakat
zöld paplanukat egyengesse fűrge
mozdulat s rá is ülnek nyughelyükre
rájuk különös igéi peregnek
a gyűlöletnek és a kegyeletnek
ám ha fölöttük repülő dörög
a kiszolgáltatott had nyöszörög
felhördül és sóhajtozik utána
sorompót nem tűr a gép útiránya

ÖNKÉNYURAM

Swift motívumára

Laputa trónusán ülök
én meg te meg ő
olykor orrba bök kicsoda
a lírai hős a figyelmeztető
mert bonyolult feladatomban
felséges öregítő terhe
hogy mindenség beszívjalak
s kifűjjalak a végtelenbe

és királynémmal ágyba bújnom
ismétlendő nyögve sikongva
stafétáját cárnak parasztnak
min üggyködtek évezrek óta
elgondolnom is iszonyú
folytatnom az emberiséget
eszem iszom satöbb az űrben
lebegve és talppal az égnek
csillagjósom miniszterem
idő s tér sodrából emelj ki
lírai Én nyers ingereddel
hadd tudjak még rád is figyelni

Fónagy Iván

A FELSOROLÁSRÓL

Nem foglalkozott vele igazában sem a szintaxis, sem a szemantika, sem a szemiológia. A felsorolás szabályai a művészi (költői, írói) szabálysértések alapján rajzolódnak ki fokozatosan. Körülhatárolják, meghatározzák a köznapi, semleges felsorolásokat.

A szabálysértések szabályai

Irodalmi prózában, posztromantikus költeményben a felsorolás keretében egymást követő főnevek, igék vagy az őket kísérő melléknevek összhatása többnyire kellemesen disszonáns. Az egymást követő két szó még ha köznapi is, nem követhetné egymást ebben a sorrendben köznapi beszélgetés folyamán akkor sem, ha két egyetemi tanár vagy két író beszél egymással.

Megkísérlem irodalmi korszakoktól függetlenül, nyelvi szempontok szerint csoportosítani a szabálysértéseket.

(a) A legenyhébb szabálytalanságot tenném első helyre: az egymást követő *antitetikus* minősítőket.¹

*„Thou wovest dream of joy and fear,
Which makes thee terrible and dear, –”*
(Shelley: TO NIGHT)

Kosztolányi kerüli fordításában a kettős antiszimmetriát („*örömteli és félelmetes... borzasztó és kedves*”). Az elsőt tompítja, felbontja (a „*kevély*”-t a rím is vonzotta), és csak a második esetben tartja meg a nyílt antitézist.

¹ A szópárokat a felsorolás kültagjainak tekintem. Ugyanazokat a szemantikai szabályokat követik vagy sér-
tik, mint a három- és többtagúak.